

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-79.2-25>

УДК 811.111'373.7

Терлецька Л.П.

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

ВНУТРІШНІ ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА ОСНОВНІ ОЗНАКИ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Анотація. У статті проаналізовано та узагальнено внутрішні закономірності та основні ознаки фразеологічних одиниць, як стійких та неподільних, зазвичай експресивно-забарвлених сполучень лексичних одиниць. Досліджено, що фразеологічні одиниці є номінальними за функцією і їх значення не залежить від значення окремих лексичних одиниць, що входять до їх складу. Визначено, що фразеологізми – це окрема, самостійна одиниця мови, здатна, як і інші мовні одиниці, виражати свою семантику, вступати з іншими одиницями мови в смислові зв'язки, а отже мати граматичні категорії, виконувати в реченні відповідну синтаксичну функцію.

Ключові слова: фразеологізми, внутрішні закономірності, основні ознаки, самостійні одиниці.

Terletska Lesia

Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

INTERNAL PATTERNS AND BASIC FEATURES OF PHRASEOLOGICAL UNITS IN THE ENGLISH LANGUAGE

Summary. The relevance of research is caused by necessity of analysis of phraseological units, its internal patterns and basic features reflecting the national psychology of the English people, especially the inner world of the speaker. Learning the language, a person studies a verbal form of speech activity, speech etiquette, reproduces his own experience, feelings, actions, attaches to the national mentality. Phraseology as a part of the language vividly discovers the identity of speech, its peculiar colouring, the system of people's thinking and creative thinking in particular. The roots of Phraseology reach the live broadcasting, therefore, phraseological unit is a national entity, the national spirit of the language. Phraseology is the linguistic richness, which reflects the ethnic and cultural face of the nation. Phraseology as a science appeared only at the beginning of the 20th century. Nowadays the problems about the status of Phraseology, who is the founder of this discipline and plenty of problems connected with theory of this science have not been solved yet. The vagueness of the term "phraseological unit" and the subject matter of phraseology belong to unsettled questions. Different linguists use various terms (phraseological unit, phraseme, idiom, set expression, stable combination of words) for designation of the same concept. Phraseological units appear in speech and represent those phenomena and objects which surround people directly. It makes speech more colourful, rich and emotionally coloured. Therefore phraseological unit is a separate, independent unit of language that can, like other linguistic units express its semantics, join with other units of language in semantic context, and can have a grammatical category, perform the corresponding syntactic function in a sentence. Among many features of phraseological units we can allocate the most common: semantic integrity or semantic indivisibility of phraseological units, metaphoric, reproducibility, the presence of at least two meaningful words.

Keywords: phraseological units, internal patterns, basic features, independent units.

Постановка проблеми. Людський фактор, мовотворчий потенціал особистості стають важливим джерелом і чинником розвитку, де пізнання складної багатфакторної системи функціонування мови стає можливим у напрямку пошуку рушійного імпульсу самореалізації. У мові виявляється ментальність народу, що зумовлює специфіку світовідчуття та світосприйняття особистості. Проблема функціонування фразеології активізується зі швидким поширенням міжкультурних контактів, взаємозв'язку та взаємозалежності мови та культури, особливостей мовленнєвої поведінки індивіда. Відтак фразеологізми як мовний знак стають джерелом отримання фонових знань, пов'язаних з історією, географією, і побутом життя народу – носія мови.

Лінгвістика ХХІ століття знаходиться на шляху синтезу нової концепції поглядів на системність, середовище, мовні та позамовні явища, на процеси самоорганізації мовлення тощо. Знання фразеології звичайно полегшує читання як публіцистичної, так і художньої літератури. Розумне використання фразеологізмів робить мову

ідіоматичною, за допомогою фразеологічних зворотів, посилюється естетичний аспект мови. Фразеологічні одиниці використовуються для стилізації тексту; вони є експресивно забарвленими і увиразнюють мовлення. Водночас фразеологічна одиниця мови вступає у співвідношення з іншими одиницями мови, і тут вона виступає як єдиний комплекс, набуваючи категоріального значення, якого надає їй провідний компонент. Відтак сучасну мову вже неможливо адекватно відобразити застарілою сіткою мовних категорій. На часі також дослідження сталих сполучень на основі з'ясування їх внутрішніх закономірностей, основних ознак, переосмислень та конотацій у різних стилях мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розробкою питань теорії фразеології займалися М. Алефіренко, К. Баранцев, В. Бурлакова, В. Виноградов, П. Єрченко, В. Жуков, І. Ковальська, М. Кочерган, Б. Ларін, О. Мелерович, В. Мокієнко, О. Потебня, Т. Семашко [1; 3; 4; 7; 8; 10; 11] та ін. Такі лінгвісти як А. Альохіна, Н. Амосова, О. Кунін, О. Смирницький [9], дослід-

жували фразеологію англійської мови. Серед західних мовознавців слід відзначити Ш. Баллі та Л. Сміта [12].

Одні дослідники [7; 12; 13; 14] включають до складу фразеології стійкі поєднання, інші [2] – тільки певні групи. Так, деякі лінгвісти, зокрема академік В. Виноградов, не включають у розряд фразеологізмів прислів'я, приказки та крилаті слова, вважаючи, що вони за своєю семантикою та синтаксичною структурою відрізняються від фразеологічних одиниць. В. Виноградов стверджував, що прислів'я та приказки мають структуру пропозиції і не є семантичними еквівалентами слів [4]. Таким чином перелічені вектори дослідження, безумовно, залишають ще значний простір для подальших наукових пошуків у цій царині.

Мета дослідження полягає у виявленні внутрішніх закономірностей і узагальненні основних ознак фразеологічних одиниць в англійській мові.

Об'єктом дослідження є фразеологічні одиниці в англійській мові.

Предметом дослідження є внутрішні закономірності фразеологічних одиниць в англійській мові та їх основні ознаки.

Основні методи дослідження: описовий метод, метод порівняльного аналізу, метод прямого аналізу та синтезу, метод суцільної вибірки, метод абстрагування, індукція та дедукція.

Виклад основного матеріалу. У сучасній лінгвістиці утвердився погляд на фразеологічну одиницю як на мовний знак із подвійною природою, як мікротекст, в образному змісті якого знаходиться відображення той або інший фрагмент культурно-національного світобачення народу [13]. Фразеологія як частина мови яскраво виявляє самобутність мови, її специфічний колорит, лад народного мислення, зокрема образний. Мовна свідомість, індивідуальне мовомислення, що важко піддається поясненню, часто оперує фразеологізованими сполуками. Відтак фраземіка становить систему, тобто сукупність взаємозумовлених чи певним чином упорядкованих елементів, що утворюють єдність [11].

Невизначеність статусу фразеології пов'язана з відкритим питанням еквівалентності фразеологічної одиниці слову, невизначеності самого терміну, предмета даної науки, та деякими іншими. Особливо актуально у цьому контексті звучить проблема відображення позамовної дійсності у фразеології, беручи до уваги внутрішні закономірності, основні ознаки, культурну зумовленість змістового боку мовних одиниць, їхню історичну, соціальну, етнічну співвіднесеність з нормами певної національної культури.

Більшість мовознавців дотримується широкого визначення терміну "фразеологія" (гр. *phrasis* "вираз, зворот", *logos* "слово, вчення") це: 1) сукупність фразеологізмів певної мови; 2) розділ мовознавства, який вивчає фразеологічний склад мови [8; 11]. Більш вузьке тлумачення терміну зустрічаємо у О. Куніна: "фразеологія це наука про фразеологічні одиниці, тобто про стійкі сполучення слів з ускладненою семантикою, які не утворюються за структурно-семантичними моделями змінних сполучень, що їх утворюють" [9, с. 5].

Предметом вивчення фразеології в першу чергу є фразеологічна одиниця. Слід зазначити, що на сьогодні не існує єдиного визначення поняття "фразеологічна одиниця" (ФО). Різні лінгвісти вживають різноманітні терміни (фразеологічна одиниця, фразеологізм, фразема, ідіома, фразеологічний зворот, стійке словосполучення та ін.) для позначення одного і того ж поняття. Як правило, поняття "фразеологічна одиниця" та "фразеологізм" ототожнюються. Деякі мовознавці справедливо вважають, що визначення фразеологічної одиниці таке ж складне, як і визначення слова [8].

Термін "фразеологічна одиниця" був введений В. Виноградовим і мав використовуватися для позначення тих сполук, які не утворюються в процесі мовлення, а відтворюються за традицією. Відтак відтворюваність, на думку вченого, є основною ознакою фразеологізму [4, с. 59–62]. ФО виконують функцію слова, хоча самі складаються з декількох слів і своєю структурою більш походять на словосполучення або речення. Але все ж таки відрізняються і від слів, і від словосполучень з реченнями. Як і будь-яке явище, ФО володіють певними ознаками, які допомагають розпізнати їх з-поміж інших мовленнєвих явищ. Більшість дослідників виділяють 3 основні ознаки: відтворюваність, стійкість компонентного складу та роздільно-оформленість [4].

В англо-американській лінгвістиці термін "фразеологізм" не вживається взагалі. Англійський фразеолог Л. Сміт використовує слово *idiom*, яке вживає в його вузькому значенні, а саме для визначення таких особливостей мови, які є мовленнєвими аномаліями, що порушують або правила граматики, або закони логіки [12].

Так, М. Алефіренко надає перевагу поняттю "фразема" [1]. В. Мокієнко під ФО розуміє "відносно стійке, відтворюване, експресивне сполучення лексем, яке має цілісне значення" [10, с. 10]. Водночас О. Бабкін розглядав фразеологічну одиницю як одиницю мови, якій властива цілісність, що виникає у результаті послаблення лексичного значення у словах її компонентів [2]. Проте С. Гаврін вважав, що фразеологічна одиниця це відтворювана загальноновживана мовна одиниця, цілісна за своїм значенням і складена з двох і більше повнозначних слів [6]. В. Жуков фразеологізмом називає "стійку, нарізно оформлену відтворювану одиницю мови, наділену цілісним (або рідше, частково цілісним) значенням і здатну сполучатися з іншими словами" [7, с. 6].

Відтак фразеологічні одиниці відзначаються рядом ознак, що дозволяють вважати їх самостійними одиницями мови, відмінними від слова, словосполучення, речення, хоча мають з останніми немало спільного: будучи складним цілим, і ті й інші не конструюються щоразу в процесі мовлення, а відтворюються як готові значеннєві одиниці і (у своїй переважній більшості) відзначаються стійкістю складу й структури.

За М. Алефіренко такими ознаками є: 1) своєрідне вираження на фразеологічному рівні загальномовних закономірностей, що зумовлюються місцем фразем у системі мови та характером їх взаємодії з одиницями інших рівнів; 2) наявність у фразеологізмах ознак, спільних для всіх одиниць даного класу, які, виражаючи їх внутрішні

закономірності становлять специфіку фразеологічної підсистеми мови; 3) відмінний від інших одиниць (у межах даного класу мовних елементів) розвиток внутрішньої взаємодії фразеологізмів, внаслідок чого вони істотно відрізняються від інших класів мовних явищ; 4) специфічні внутрішньо фразеологічні зв'язки і відношення, які, на відміну від інших мовних одиниць, визначають семантичні і граматичні властивості фразеологізмів; 5) своєрідні зовнішні фразеологічні відношення фраземних знаків, які служать виявом їх спеціального функціонально-комунікативного призначення; 6) інваріантні обмеження мовленевих трансформацій фразеологізмів, поза якими видозмінена ФО взагалі неможлива, оскільки вона зумовлює їх дефразеологізацію [1, с. 86].

На думку В. Юрченко, фразеологізм як самостійна мовна одиниця характеризується відповідними диференційними ознаками, а саме:

- фразеологічне значення;
- компонентний склад;
- граматичні категорії [15, с. 80–88].

Визначення диференційних ознак ФО дозволяє розглядати фразеологізми як окремі самостійні одиниці мови, відмінні від слова, словосполучення і речення, а разом з тим і як такі, що мають з останніми багато спільного. Значення фразеологізму може співвідноситися із значенням слова, що виключає їх тотожність між собою. Крім того, слід мати на увазі, що «фразеологічне значення», на відміну від лексичного, не ускладнене словотворчим значенням, що і становить істотну особливість фразеологічної семантики [1, с. 83–86]. Так, наприклад, ФО, як і слова можуть вступати у синонімічні відношення зі словами і виконувати, як і слова, відповідні синтаксичні функції, наприклад: *not to give a red cent* – зовсім не цінувати [3].

Отже, говорячи про спільні і відмінні риси фразеологічної одиниці і слова, неодноразово підкреслювалося, що фразеологізми мають спільність зі словосполученнями. Ця спільність у першу чергу виявляється в тому, що і фразеологізм і словосполучення – роздільно оформлені одиниці. Зазначимо, що фразеологізми слід вивчати, не ізольовано, а в тісному зв'язку з іншими одиницями мови. Як і будь-який мовний рівень, фразеологізми також класифікуються за різними ознаками.

У сучасному мовознавстві відомі кілька типів класифікації фразеологізмів за основними ознаками та внутрішніми закономірностями. Так, наприклад, за семантичною злитістю компонентів розрізняють:

- а) фразеологічні зрощення;
- б) фразеологічні єдності;
- в) фразеологічні сполучення (класифікація В. Виноградова) [4].

До них додаються ще фразеологічні вислови (за класифікацією М. Шанського) [14].

Фразеологічні зрощення або ідіоми є абсолютними неподільними, нерозкладними словосполученнями, значення яких не залежить від їх лексичного складу. Вони мають повністю затемнене семантичне мотивування. У їх значенні немає ніякого, навіть потенційного, зв'язку із значенням їх компонентів, наприклад: *the black dog is on one's back* – нудитися, *blue bonnet* – шотландець;

to ran away – наживати п'ятами; *to kiss the hare's foot* – спізнюватися [3; 16]. Семантична неподільність виникає або підтримується у фразеологічних зрощеннях рядом фактів: наявністю у складі фразеологічних одиниць застарілих слів, незрозумілих для загалу, втратою у межах фразеологічної одиниці живого синтаксичного зв'язку.

Фразеологічна єдність – це семантично неподільний фразеологізм, цілісне значення якого вмотивоване значенням компонентів, наприклад: *a shot in the blue* – помилка, промах, *baker's dozen* – чортова дюжина; *one's place in the sun* – місце під сонцем; *Pandora's box* – скринька Пандори [3; 16]. Мотивованість фразеологічних єдностей опосередкована. Більшість із них є образними висловами, – причому образний стрижень, на якому вони виникають, може відчуватися більш чи менш виразно. Семантична замкнутість фразеологічних єдностей може створюватися також евфонічними чи формально-граматичними засобами – римою, алітераціями. Фразеологічні єдності можуть виникати і внаслідок синтаксичної спеціалізації фрази, вживання її у певній граматичній формі.

Третя група за класифікацією В. Виноградова фразеологічні сполучення, що докорінно відрізняється від фразеологічних зрощень і фразеологічних єдностей. Вони виникають як переносні на базі основного значення. Фразеологічні сполучення – стійкі вислови, до складу яких входять слова з вільним і фразеологічно зв'язаним значенням. У них цілісне значення впливає з семантики окремих слів: *to drink till all is blue* – допитися до білої гарячки, *the break of the day* – світанок; *prove a success* – мати успіх; *take one's easy* – відпочивати [3; 16]. Поза трьома групами фразеологізмів, віділених академіком В. Виноградовим, залишилися народні прислів'я, приказки, примовки, крилаті вислови, термінологічні словосполучення [9, с. 13].

Прислів'я – це виражений структурою речення народний вислів повчального змісту, який формулює певну життєву закономірність або правило, що є широким узагальненням багатовікових спостережень народу, його суспільного досвіду. Наприклад: *every cloud has a (або its) silver lining* – нема худа без добра; *don't look a gift horse in the mouth* – дарованому коневі в зуби не заглядають; *he laughs best who laughs last* – добре сміється той, хто сміється останнім; *old friends and old wine are best* – старий друг – кращий двох нових; *practice makes perfect* – повторення – мати навчання [5].

Приказка – народний вислів, близький до прислів'я, але позбавлений узагальнювального, повчального характеру, наприклад: *that's another pair of shoes* – це зовсім інша справа, *great boast, small roast* – багато шуму із-за нічого, *he can't say "boo" to a goose* – він і мухи не образить [5].

Крилаті вислови – влучні вислови видатних людей: письменників, учених, державних і політичних діячів: *money often costs too much* – часто гроші коштують занадто дорого [12].

Зберігши класифікацію фразеологічних одиниць за В. Виноградовим, М. Шанський виділяв фразеологічні вирази, до яких належать стійкі в своєму складі і вживанні фразеологічні звороти, які не тільки є семантично неподільними, але

й складаються цілком зі слів з вільним значенням [14]. Відтак фразеологічні вирази – це такі стійкі звороти мови, які семантично не діляться і складаються з слів із вільним значенням, але в процесі мовлення відтворюються як сталі мовні одиниці. До них належать фразеологічні вислови комунікативного типу (речення).

Висновки і пропозиції. Розглянувши внутрішні закономірності та проаналізувавши основні ознаки фразеологізмів у англійській мові, можемо стверджувати, що фразеологічна одиниця – це стійке та неподільне, зазвичай експресивно-забарвлене сполучення лексичних одиниць, що є номінальним за функцією, і значення якого не залежить від значення окремих лексичних

одиниць, що входять до його складу. ФО як окрема, самостійна одиниця мови, здатна, виражати свою семантику, вступати з іншими одиницями мови в смислові зв'язки, а отже мати граматичні категорії, виконувати в реченні відповідну синтаксичну функцію. Відтак серед багатьох ознак фразеологічних одиниць можна виділити найзагальніші: семантична цілісність або семантична нерозкладність, метафоричність, нарізнооформленість, відтворюваність, наявність не менше двох повнозначних слів та ін. ФО використовуються для стилізації тексту та вираження мовлення. Фразеологізми володіють високим рівнем мотивації, їхнє значення легко зрозуміти і в той же час вони урізноманітнюють мову.

Список літератури:

1. Алефіренко М.Ф. Теоретичні питання фразеології. Харків : Видавництво при Харківському державному університеті видавничого об'єднання "Вища школа", 1987. 136 с.
2. Бабкін А.М. Русская фразеология, ее развитие и лексикографическая разработка. Л., 1968. 262 с.
3. Баранцев К.Т. Англо-український фразеологічний словник. Київ, 1969. 1052 с.
4. Виноградов В.В. Лексикология и лексикография. Москва, 1977. 254 с.
5. Владовская И.С. Сборник фразеологических словосочетаний и идиом разговорного английского языка. Москва, 1970. 123 с.
6. Гаврин С.Г. Фразеология современного русского языка (В аспекте теории отображения) : учебн. [пособие по спецкурсу для филологов]. Пермь, 1974. 269 с.
7. Жуков В.П., Жуков А.В. Русская фразеология : учебное пособие [для студентов филологических специальностей университетов, аспирантов и преподавателей]. [Изд. 2-е, испр. и доп.]. Москва : Высшая школа, 2006. 408 с.
8. Ковальська І.В. Колористика як перекладознавча проблема (на матеріалі українських і англійських художніх текстів) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16. Київ : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2001. 19 с.
9. Кунин А.В. Курс фразеологии современного английского языка : [учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз.]. [2-е изд., перераб.]. Москва : Высш. шк., Дубна : Изд. Центр "Феникс", 1996. 381с.
10. Мокиєнко В.М. Славянская фразеология : учебное пособие. Москва : Высшая школа, 1989. 287 с.
11. Семашко Т.Ф. Особливості семантики та функціонування слів-кolorативів в українській фразеології : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2008. 27 с. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua:8080/123456789/501> (дата звернення: 15.03.2020).
12. Смит Л.П. Фразеология английского языка / Пер. с англ. А.Р. Игнатьева. Москва, 1959. 342 с.
13. Телия В.Н. О методологических основаниях лингвокультурологии // Международная конференция "Логика, методология, философия науки". Москва : Обнинск, 1995. С. 118–137.
14. Шанский Н.М. Фразеология современного русского языка. [3-е испр. и доп. изд.]. Москва : Высш. Шк., 1985. 231 с.
15. Юрченко В.Д. Народження і життя фразеологізму. Київ : Рад. школа, 1988. 144 с.
16. Websters New Twentieth Century Dictionary of the English Language. Unabridged. New-York, 1993. 2308 с.

References:

1. Alefrenko, M.F. (1987). *Teoreticheskie pytanija frazeologii* [Theoretical questions of phraseology]. Kharkiv: Vydavnytstvo pry Kharkivskomu derzhavnomu universyteti vydavnychoho ob'iednannia "Vyshcha shkola". (in Ukrainian)
2. Babkin, A.M. (1968). *Russkaja frazeologija, ee razvitie i leksikograficheskaia razrabotka*. [Russian phraseology, its development and lexicographic development]. Leningrad. (in Russian)
3. Barantsev, K.T. (1969). *Anhlo-ukrainskyi frazeolohichnyi slovnyk* [English-Ukrainian phraseological dictionary]. Kyiv. (in Ukrainian)
4. Vynogradov, V.V. (1977). *Leksykologija i leksykografija* [Lexicology and lexicography]. Moskow: Vysshaja shkola. (in Russian)
5. Vladovskaia, Y.S. (1970). *Sbornik frazeologicheskikh slovosochetanii i idiom razgovornogo angliiskogo jazyka* [Collection of phraseological phrases and idiom of spoken English]. Moskow: Vysshaja shkola. (in Russian)
6. Havryn, S.H. (1974). *Frazeologija sovremennoho russkogo jazyka (V aspekte teorii otobrazheniia): uchebn. [posobie po spetskursu dlia filologov]* [Phraseology of Modern Russian (In Aspect of Display Theory): Textbook [special course for philologists]]. Perm. (in Russian)
7. Zhukov, V.P., & Zhukov, A.V. (2006). *Russkaia frazeologija: uchebnoe posobie [dlia studentov filologicheskikh spetsialnostei universitetov, aspirantov y prepodavatelei]. [Izd. 2-e, ispr. i dop.]. [Russian phraseology: a textbook [for students of philological specialties of universities, graduate students and teachers]]. Moskow: Vysshaja shkola. (in Russian)*
8. Kovalska, I.V. (2001). *Kolorystyka yak perekladoznavcha problema (na materiali ukrainskykh i anhlovnykh khudozhnykh tekstiv)* [Coloristics as a Translation Problem (Based on Ukrainian and English Artistic Texts)]. (PhD Thesis). Kyiv: Taras Shevchenko National University of Kyiv. (in Ukrainian)
9. Kunyn, A.V. (1996). *Kurs frazeologii sovremennoho angliiskogo jazyka: [ucheb. dlia in-tov i fak. inostr. jaz.] [Course in phraseology of modern English: [textbook. for in-s and facs. foreign lang.] [2-e izd., pererab]]. Moskow: Vysshaja shkola, Dybna: "Feniks". (in Russian)*
10. Mokyenko, V.M. (1989). *Slavianskaia frazeologija: uchebnoe posobie* [Slavic phraseology: Textbook]. Moskow: Vysshaja shkola. (in Russian)
11. Semashko, T.F. (2008). *Osoblyvosti semantyky ta funktsionuvannia slivkoloratyviv v ukrainskii frazeologii* [Peculiarities of semantics and functioning of colour words in Ukrainian phraseology]. (PhD Thesis). Kyiv: Taras

- Shevchenko National University of Kyiv. Available at: <http://enpuir.npu.edu.ua:8080/123456789/501> (accessed 15 March 2020). (in Ukrainian)
12. Smyt, L.P. (1959). *Frazeologiiia angliiskogo jazyka / Per. s angl. A.R. Ignatieva* [Phraseology of English / Trans. from English. A.R. Ignatiev]. Moskow: Vysshaia shkola. (in Russian)
 13. Teliia, V.N. (1995). *O metodologicheskikh osnovaniiah lingvokulturologii // Mezhdunarodnaia konferentsiia "Logika, metodologiia, filosofii nauki"* [About methodological bases of linguocultural studies // International conference "Logic, methodology, philosophy of science"]. Moskow: Obninsk, pp. 118–137. (in Russian)
 14. Shanskii, N.M. (1985). *Frazeologiiia sovremennogo russkogo jazyka [3-e ispr. i dop. izd.]* [Phraseology of Contemporary Russian [3rd ed. and ext. ed.]]. Moskow: Vysshaia shkola. (in Russian)
 15. Yurchenko, V.D. (1988). *Narodzhennia i zhyttia frazeolohizmu* [The Birth and Life of Phraseology]. Kyiv: Rad. shkola. (in Ukrainian)
 16. *Websters New Twentieth Century Dictionary of the English Language. Unabridged. New-York, 1993. 2308 p.*